

Megfontolások a jövő erdőgazdálkodásáról

Észrevételek a megújuló Nemzeti Erdőstratégiához

A Nemzeti Erdőstratégia olyan tervezési dokumentum, amely a hatályos 38/2012. kormányrendelet szerint ún. fehér könyvnek minősül. Fontos jellemzője, hogy bemutatja az adott szakpolitikai területen elérendő rövid vagy középtávú célkitűzéseket és egyúttal a konkrét problémákkal kapcsolatban megoldási lehetőségeket vázol fel.

A fenntartható erdőgazdálkodás fejlesztését meghatározó nemzeti szakpolitika, az erdészeti politika kialakítása során célszerű alaposan értékelni és figyelembe venni az erdőgazdálkodásra hatást gyakorló nemzetközi háttérrel is. Az ágazat sikeres fejlesztésének a nemzetközi folyamatok alapos és folyamatos nyomon követése és az azokhoz való alkalmazkodás az egyik alappillére.

A gyorsan változó világunkban az erdőgazdálkodásnak új kihívásokkal kell szembenéznie. A klímaváltozás következményei, a társadalom elvárásainak jelentős növekedése, az emberiség megújuló erőforrások használatát célzó fokozott igénye olyan kényszerítő erők, amelyekre megfelelő választ kell adni a stratégiai prioritások átrendezésével.

Az erdővel való gazdálkodás lehetőségét a jövő nemzedékei számára is biztosítani kell oly módon, hogy a gazdálkodás tartamossági, fenntarthatósági követelményét az erdő által nyújtott védelmi, természet- és környezetvédelmi, egészségügyi, szociális, turisztikai, oktatási és kutatási rendeltetésekkel együtt kell teljesíteni. Ugyanakkor az erdészeti ágazatnak, sajátosságai figyelembevételével, szervesen kell illeszkednie a környezeti, agrárgazdasági és vidékfejlesztési stratégiai célokhoz.

Az erdőgazdálkodás egész tevékenységének javítása ösztönös érdekként jelenjen meg. Az ország faállománnyal borított területe az elkövetkezendő évek során folyamatosan növekedjék, és hosszú távon lehetőleg érje el a 26-27 százalékot. Az erdő életközösség, gazdasági, közjóléti és természetvédelmi alapokra épülő rendszer, amely nemcsak az élet sokszínűségét őrzi, de jelenleg felbecsülhetetlen értékű és jellemzően nem piacosított szolgáltatásokat is biztosít. Az új vidékfejlesztési programban megjelenő támogatási formák

Dr. Rédei Károly előadása a NES-ről

hatékony eszközök lehetnek az előző pontban javasolt faállománnyal borított terület nagyság eléréséhez. A zöldítési programok keretében a fás legelők, erdősávok, fasorok, szántóföldi alternatív kultúrák új lehetőséget teremtenek a társadalom növekvő ökológiai és ökonomiai elvárásainak teljesítéséhez.

Az erdészet elsősorban az ország kevésbé fejlett régióiban számít meghatározó gazdasági szereplőnek. Ily módon az erdészeti ágazat a természeti adottságok és a gazdasági teljesítőképesség függvényében épp azokban a régiókban segítheti a vidékfejlesztési célkitűzések hatékony megvalósítását, ahol arra leginkább szükség van.

Az állami erdők nemzeti kincsnek való megőrzése közérdek, ezért Magyarország Alaptörvényének szellemében kiemelten fontos az állami tulajdonú erdők elidegenítési tilalmának biztosítása.

A stratégia ösztönözze és szorgalmazza a magán-erdőgazdálkodás szervezeti korszerűsítését, a szakirányítási rendszer (integráció) intézményesített fenntartásával, illetve szakmai színvonalának egyidejű megerősítésével együtt. Megoldásra vár továbbá a magán erdőtulajdon birtokrendezése is.

Az erdők vagyonkezelése, a természetvédelmi célok ésszerű, szakmailag megalapozott és összehangolt érvényesí-

tése továbbra is a vonatkozó jogszabályok alapján, szigorú hatósági ellenőrzés mellett történjék. Ugyanakkor a fenntartható gazdálkodás is hozzájárulhat a természetvédelmi célok érvényre jutásához.

Az elmúlt évtizedekben a mesterségesen szétválasztott erdészeti és természetvédelmi hatósági rendszer a teljesen eltérő szemléleti megközelítésből adódóan nagyon sok feszültséget okozott az erdészeti ágazatban. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy ennek a kettős igazgatási rendszernek a – lényegében ugyanazon szakmai tevékenység ellenőrzésére történő – létrehozása nem bizonyult kellően hatékonynak. Mindenképpen javasolandó egy egységes erdészeti, természetvédelmi és esetlegesen csatlakozó vadászati hatóság kialakítása.

A vad az erdei életközösség vitathatatlan része. Az erdei életközösség védelme érdekében ugyanakkor az élőhely túrészhatárán túli vadsűrűséget is szabályozni szükséges. Az élőhely forráskészletét meghaladó sűrűségű nagyvadállomány káros hatása elleni fellépés elsősorban a vadászati szakterület feladata, amit a vadászati igazgatásnak, a gazdasági szereplőknek és a vadászati érdekképviseletnek közösen kell megalapozni, illetve megoldani.

Az erdőgazdálkodás (fatermesztés) alapvető ökológiai feltételei nagyobb térségekre vetítve is kedvezőtlen irányban változnak. A klímaváltozás az erdők és az erdőgazdálkodás terén is két tevékenységi irányt szab meg: a klímaváltozás hatásainak mérséklését, a hatások csökkentését (mitigáció), valamint a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást (adaptáció).

Ahol az ökológiai feltételek azt lehetővé teszik, ott a természetes felújítások szélesebb körű alkalmazását kell elsődlegesnek tekinteni. A klímaváltozás várható kedvezőtlen hatásai azonban minden bizonnyal a megváltozó körülményekhez való alkalmazkodás szükségességét helyezik előtérbe, akár a természetközelinek tartott erdőművelési eljárások alkalmazási lehetőségeinek részbeni átértékelésével. Vagyis a kedvezőtlen hatások csökkentésében nem kerülhető meg a szélsőségebb környezeti hatásoknak is ellenálló származások, illetve néhány nem őshonos fafaj szerepének hangsúlyozása.

BEVÁLLALNI? IGEN TÚLVÁLLALNI? SOHA.

ÚJ FORD RANGER

> Kategóriagyőztes gázlómélység

Az új Ford Rangerrel ritkán fognak összecsapni a feje felett a hullámok. Arra tervezték, hogy akár 800 mm vizen is átgázoljon.

Fedezze fel a Ranger világát a ford.hu weboldalon!

Bővebb információ a Ford márkakereskedésekben, a www.ford.hu oldalon és a Ford Vonalon (+36 177 77 555).
Az autó illusztráció. Vegyes üzemanyag-fogyasztás: 7,0–8,9 l/100 km, átlag CO₂-kibocsátás: 182–234 g/km.

ford.hu

Go Further

A klímaváltozás erdőkre gyakorolt hatásainak figyelembevételével meg kell újítani az erdészeti termőhely-típológiai rendszert, valamint részben új erdőművelési (termesztéstechnológiai) eljárások kialakítására, illetve gyakorlati bevezetésére van, illetve lesz szükség. Emellett az erdészeti szabályozást is javasolt megváltoztatni olyan módon, hogy az elősegítse a klímaváltozás miatt megváltozott termőhelyi feltételeknek megfelelő erdőállományok kialakítását.

A klímaváltozás hatásainak mérséklésében az erdőkre jelentős szerep hárul. Az EU-ban és Magyarországon is folyamatosan növekszik az erdővel borított terület. Az erdők a fotoszintézis folyamata során szénmegkötést végeznek, így csökkentik a légkör szén-dioxid-tartalmát. Magyarországon az erdők évente kb. 3-3,5 millió tonna szenet kötnék meg (dendromasszára vonatkoztatva), ami az erdőterület további növelésével, a gazdasági vágásérettségi kor alkalmazásával vagy az állomány szerkezeti paraméterek módosításával tovább fokozható. A klímaváltozás miatt ugyanakkor

a szénmegkötés mértéke bizonytalanra válhat, amelynek folyamatos kontrollja feltétlenül javasolható.

Indokolt lenne az erdőtelepítési tevékenység (az ország erdőszültségeinek növelése döntően ezen múlik) kiegészítő támogatása a szén-dioxid-kvótákból, mindezt azzal is alátámasztva, hogy a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklésében az erdőknek fontos szerepük van.

Növelni kell az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar gazdasági versenyképességét, szem előtt tartva a fa ipari célú felhasználásával a globális környezetvédelmi és iparfejlesztési, energetikai feladatokat is, mint pl. a légköri szén megkötésének az elősegítése fa-termékek révén, illetve a decentralizált biomasszaalapú fűtési rendszerek működtetése.

Az erdészeti ágazat csak magas színvonalú és rendszeres PR-tevékenységgel, így például a környezeti nevelés fejlesztésével tud társadalmi tudatformáló feladatának megfelelni. Ezen a területen jelentős eredményeket ért el az

ágazat, és ennek a folyamatnak az erősítése továbbra is elsőbbséget igényel.

Az erdőmérnöki oklevelet szerzettek számára legyen folyamatosan elérhető az intézményesített kreditrendszerű szakmai továbbképzés. Erősíteni kell a 2008-ban bevezetett osztatlan erdőmérnök-képzés szakmai színvonalát. Cél-szerű lenne megvizsgálni a gyakorlati záróvizsga bevezetésének lehetőségét is az erdészeti felsőfokú képzésben. A középfokú erdészeti, illetve szakmunkásképzés fejlesztésére is további erőforrásokat kell mozgósítani, valamint a jelenlegi képzési rendszer lehetőségeit megfelelő hatékonysággal kihasználni.

Szükségszerű lenne egy Erdészeti Kutatási Alap létrehozása, amely kiszámítható módon, s egyszerre biztosítaná a hosszabb időtartamú, monitoring rendszerű kutatási, valamint az innovatív jellegű, rövidebb lejáratú fejlesztési feladatok elvégzését is.

Az MTA-ETB Albizottságainak közreműködésével összeállította:

Dr. Rédei Károly

DSc, az MTA-ETB elnöke

Nemzeti kincsünk az erdő!

A NÉBIH Erdészeti Igazgatóság és az FM Állami Földekért Felelős Államtitkárság közös szervezésében, 2015. december 16-án, a Földművelésügyi Minisztériumban tartották meg az erdészeti ágazat évzáró rendezvényét, melyet Gulyás Andrea, az FM közigazgatási államtitkára nyitott meg.

Az erdészeti szakigazgatás, az állami és magán-erdőgazdálkodók, a szakmai szervezetek képviseletében megjelent szakembereknek dr. Bitay Márton Örs állami földekért felelős államtitkár tartott évértékelő előadást. Az évértékelést követően az államtitkár és dr. Oravecz Márton, a NÉBIH elnöke közösen adta át a 2015-ös év Szakszerű Erdőgazdálkodásért Szakmai Díjat. Az elismerést a NÉBIH alapította az erdő változatosságának megőrzése, az erdő feltárása és felújítása, a védelmi és közjóléti szolgáltatás, az erdőterület bővítése terén végzett kiemelkedő szakmai teljesítményért, az erdészeti igazgatási munka színvonalának emeléséért. A díjat 2015-ben Nemcsák László hegyközi magánerdő-tulajdonos, szakirányító vehette át (ld. képtünkön).

Nemcsák László erdőmérnök a szakma számos részterületén dolgozott és

dolgozik. Számos erdőgazdálkodó szakmai irányítását végezte, közel 1000 hektár erdőterületen. Munkája során a természetes folyamatokra alapozott gazdálkodás megvalósítását helyezi előtérbe. Jelentősen hozzájárult, hogy a számláló erdőgazdálkodásra áttérés országosan is kimagasló mértéket ért el az abauji és a zempléni térségben. Jogosult erdészeti szakszemélyzet-

ként végzett munkáját az erdészeti hatóság kiemelkedőként tartja számon. Nyitott az új szakmai ismeretek megfontolt befogadására. Több évtizedes szakmai tapasztalatait szívesen megosztja a fiatal kollégákkal.

A rendezvényen került sor az Erdészeti Igazgatási Kihelyezett Intézet alapítására, az Erdőmérnöki Kar és a NÉBIH közötti együttműködési megállapodás

aláírásával, dr. Oravecz Márton és prof. dr. Lakatos Ferenc dékán között.

A szakmai előadások sorát Wisnóvszky Károly, a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság igazgatója kezdte meg, aki a szakigazgatás szemszögéből értékelte a 2015-ös évet. Czifrok István osztályvezető az erdőtervezés jelen helyzetét vázolta fel előadásában, rámutatva az államigazgatás átalakításából eredő nehézségekre. Nagy József osztályvezető a pályázatkezelés és a támogatási rendszer aktualitásait mutatta be, kitekintve a 2016-ban megnyíló szakmai jogcímekre, azok várható ütemezésére. Luzzi József, a MEGOSZ elnöke a magán-erdőgazdálkodók évértékelését tartotta meg, megvilágítva a továbbra is nehéz helyzet okait, de eredményként értékelve, hogy remény látszik a romló viszonyok, a kedvezőtlen folyamatok megállítására. A záró előadásokban dr. Borovics Attila, a NAIK ERIT igazgatója az intézetben zajló erdészeti kutatások legfontosabb problémaorientált és a gyakorlatot támogató aspektusait vonultatta fel. Végezetül dr. Rédei Károly, az MTA ETB elnöke a 2015–2030 közötti Nemzeti Erdőstratégia (NES) középtávú szakpolitikai célkitűzéseit, problémamegoldási javaslatait mutatta be részletesen.

Szöveg és kép: **Nagy László**